Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Fysieke agenda Saba

Inhoud

1. Inleiding 3

2. Samenwerking en governance 4

3. Indeling fysieke agenda 5

Bijlage 1 Overzicht opgaven 6

Bijlage 2 Kaarten van Saba 15

1. Inleiding

Op Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn een goede infrastructuur, een robuuste natuur en een gezonde leefomgeving onmisbaar voor de samenleving en de economie. De pier en de haven zorgen ervoor dat voedsel, brandstof en bouwmaterialen de eilanden bereiken. De landingsbaan en luchthaven zijn nodig voor medische uitzendingen en voor het toerisme, een belangrijke bron van inkomsten. Wegen verbinden de verschillende dorpskernen met elkaar en met scholen, ziekenhuizen en andere voorzieningen. Inwoners maken dagelijks gebruik van deze infrastructuur, maar het is allerminst vanzelfsprekend dat die goed functioneert.

Op 7 november 2025 heeft het vorige kabinet gereageerd op de adviezen van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur[1], de Raad voor het Openbaar Bestuur [2] en adviesbureau Andersson Elffers Felix (AEF)[3] over de fysieke leefomgeving van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.[4] Uit deze adviezen blijkt dat de drie eilandbesturen voor grote opgaven staan. De adviesorganen wijzen onder meer op het belang van een duurzame manier om onderhoud, vervanging en investeringen in de eilandelijke infrastructuur te bekostigen. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met toekomstige demografische ontwikkelingen, klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor natuur en milieu.

In de kabinetsreactie en vervolgens in de beleidsbrief Koninkrijksrelaties[5] stelt het kabinet dat er nog stappen nodig zijn om ook op Bonaire, Sint Eustatius en Saba tot een gelijkwaardig niveau van voorzieningen in de fysieke leefomgeving te komen. Daarom heeft het kabinet vier actielijnen aangekondigd.

1. meerjarige samenwerking en een samenhangende aanpak;
2. uitvoeringscapaciteit;
3. het principe van ‘comply or explain’ beter waarborgen;
4. duurzame bekostiging van de fysieke infrastructuur.

Deze vier actielijnen vormen samen de aanpak voor de fysieke leefomgeving van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

De eilandsbesturen en het Rijk hebben voor elk eiland samen een fysieke agenda opgesteld. Voor het eerst is daarmee per eiland in beeld wat de belangrijkste opgaven in de fysieke leefomgeving zijn, ook voor de langere termijn. De agenda’s helpen het Rijk en de openbare lichamen om deze opgaven in samenhang te plannen en te bepalen wat wanneer moet gebeuren.

De fysieke agenda’s hebben twee doelen. Ten eerste gebruiken de eilandsbesturen en het kabinet de agenda’s om meerjarig samen te werken aan het faseren, uitvoeren en waar nodig prioriteren van domein overstijgende opgaven in het fysieke domein. Ten tweede hebben het kabinet en eilandsbesturen besproken welke vernieuwingen en verbeteringen nodig zijn om bestaande achterstanden weg te werken. Op basis daarvan hebben zij mogelijke maatregelen in kaart gebracht. Voor veel van deze maatregelen is structureel geld nodig. Dat geld is op dit moment niet beschikbaar. De benodigde financiering moet worden gevonden binnen de bestaande departementale begrotingen.

1 Rli. Samen naar beter. 13 juni 2025.
2 ROB. Advies bekostiging infrastructurele opgaven Caribisch Nederland. 25 juli 2025.
3 Kamerstukken 2024/2025, 36 600 IV, nr. 51.
4 Kamerstukken 2025/2026, 36 800 IV, nr. 21.
5 Kamerstukken 2025-2026, 36 800 IV, nr. 56.

2. Samenwerking en governance

De betrokken ministeries en het openbaar lichaam Saba werken samen aan de uitvoering van deze agenda. Zij stemmen de voortgang af in de Stuurgroep fysieke leefomgeving Saba. Daarin zijn de betrokken departementen op directieniveau en het openbaar lichaam Saba op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd. Een ambtelijke werkgroep bereidt de vergaderingen voor en legt knelpunten, keuzes en beslispunten aan de stuurgroep voor.

De stuurgroep bewaakt de samenhang tussen de verschillende beleidstrajecten en bespreekt knelpunten die meerdere domeinen of organisaties raken. De stuurgroep neemt niet alle besluiten zelf. Iedere partij blijft verantwoordelijk voor de besluiten die onder haar eigen bevoegdheden vallen. De betrokken ministeries besluiten dus over onderwerpen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is. Het bestuurscollege van Saba doet dat voor onderwerpen die tot de verantwoordelijkheid van het openbaar lichaam behoren. Waar verantwoordelijkheden elkaar raken, stemmen de partijen hun keuzes af in de stuurgroep.

Met deze structuur wordt ook invulling gegeven aan het gestructureerde overleg dat in het Ruimtelijk Ontwikkelingsprogramma Caribisch Nederland (ROCN) is aangekondigd. Dit overleg gaat onder meer over de ontwikkeling en herziening van ruimtelijke ontwikkelingsplannen en over de aansluiting daarvan op het ruimtelijk beleid van het Rijk.

De agenda richt zich in eerste instantie op de periode tot 2030, maar kijkt ook verder vooruit. Veel opgaven in de fysieke leefomgeving hebben immers een lange looptijd. Het is aan het kabinet om te bepalen hoe investeringen in de infrastructuur op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en het onderhoud en de vervanging daarvan, duurzaam kunnen worden bekostigd.[6] Los daarvan kunnen de openbare lichamen zelf besluiten om belastingen en heffingen voor afvalwaterbeheer, riolering en afvalverwerking in te voeren of te verhogen.

6 Kamerstukken 2025-2026, 36 800 IV, nr. 21.

3. Indeling fysieke agenda

De fysieke agenda van Saba bestaat uit drie tabellen. Tabel 1 bevat de opgaven waaraan al wordt gewerkt. Tabel 2 bevat mogelijke maatregelen voor vernieuwing en verbetering waarvoor nog geen middelen zijn gereserveerd. De derde tabel bevat de opgaven ten aanzien van de nutsvoorzieningen.
In de tabellen zijn de acties ingedeeld naar thema of opgave. Per actie staat beschreven:

- wat de opgave en het doel zijn;
- hoe de actie wordt uitgewerkt;
- welke partij verantwoordelijk is;
- welke andere partijen betrokken zijn;
- wat de status van de actie is;
- welke afspraken over de financiering zijn gemaakt.

De voortgang van de acties in tabel 1 wordt periodiek gemonitord. De opgaven in tabel 2 worden voorlopig niet uitgevoerd, omdat daarvoor nog geen middelen beschikbaar zijn.
De fysieke agenda kent drie actielijnen:

- projecten en opgaven in de fysieke leefomgeving;
- randvoorwaarden voor deze projecten en opgaven;
- nutsvoorzieningen.

De agenda maakt het mogelijk om grote fysieke opgaven in samenhang te bekijken en de uitvoering ervan op elkaar af te stemmen en te faseren. Nieuwe ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat projecten worden toegevoegd of bestaande projecten worden aangepast. Daarom wordt de fysieke agenda periodiek geactualiseerd. Zo houden alle betrokken partijen zicht op de opgaven, de voortgang en de onderlinge samenhang.

Bijlage 1

Overzicht opgaven

Tabel 1. Werk in Uitvoering

Opgaven

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
1. Zeehavenproject Black Rocks Harbor	Het openbaar lichaam Saba (OLS) werkt aan de bouw van een nieuwe orkaanbestendige haven. Op basis van de voortgang in 2025 is bepaald dat, naast de eerste termijn van € 30 miljoen voor 2025, ook de tweede termijn van €10 miljoen voor 2026 beschikbaar wordt gesteld. Het directoraat-generaal Koninkrijsrelaties (DGKR) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) stelt deze middelen beschikbaar als aanvulling op de eerder toegekende middelen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW).	Het OLS leidt het project en is primair verantwoordelijk voor de aansturing en uitvoering. Ballast Nedam International Projects voert de werkzaamheden uit. Het contract is na een aanbestedingsprocedure op 8 oktober 2024 ondertekend. Het ministerie van BZK-DGKR en het directoraat-generaal Luchtvaart en Maritieme zaken (DGLM) van het ministerie van IenW zijn samenwerkingspartners.	De voortgang van het project wordt periodiek besproken in de gezamenlijke stuurgroep met het OLS, het ministerie van IenW-DGLM en het ministerie van BZK-DGKR.
2. Actielijst Woningbouw Saba	Tot 2030 worden er op Saba ongeveer 50 betaalbare woningen gebouwd, naast de eerder opgeleverde 18 sociale huurwoningen Under the Hill 2. De woningbouwafspraken zijn vastgelegd in de Letter of Intent van het openbaar lichaam Saba en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) van 15 november 2023. De Actielijst Woningbouw Saba vormt een aanvulling op deze afspraken. Bij de uitvoering blijkt dat verschillende knelpunten de woningbouw vertragen. Deze hebben onder meer betrekking op de beschikbare financiële middelen, bouwlocaties, bouwcapaciteit, uitvoeringscapaciteit, eilandelijke regelgeving, het banksysteem en de mogelijkheden voor het beheer van de woningen.	Het OLS en directie Wonen van het ministerie van BZK (VRO) zijn verantwoordelijk voor de uitvoering. De voortgang van de Actielijst wordt gemonitord tijdens periodieke overleggen Volkshuisvesting Caribisch Nederland.	Het OLS en de directie Wonen van BZK (VRO) hebben de knelpunten vertaald naar speerpunten en samengebracht in de Actielijst. Hierin staat op welke onderwerpen beide partijen extra inzetten om de bouw van betaalbare woningen op Saba te bevorderen. Het OLS heeft in november 2025 een renteloze lening aangevraagd bij VRO voor de bouw van zeven betaalbare koopwoningen. Daarbij is ook een bijzondere uitkering aangevraagd om de onrendabele top te dekken. Daarnaast heeft BZK (VRO) een bijzondere uitkering verstrekt voor lokale capaciteit in 2026. Het OLS heeft BZK (VRO) verzocht te onderzoeken of deze middelen vanaf 2027 structureel aan de vrije uitkering kunnen worden toegevoegd.
3. Regio Deal Saba	Het OLS heeft vanuit de Regio Deal Saba € 5 miljoen ontvangen voor de bouw van het Saba Community Enrichment Center in St. Johns. De afspraken hierover zijn vastgelegd in het getekende convenant tussen het OLS, het ministerie van BZK (DGKR en VRO) en de overige betrokken partijen.[7] Het centrum wordt naar verwachting in 2028 opgeleverd.	Het OLS is verantwoordelijk voor de uitvoering en voor het contracteren van marktpartijen die het centrum ontwerpen en bouwen. Het ministerie van BZK (DGKR en VRO) zijn betrokken bij de monitoring. Voor de bouw en de toekomstige programmering van het centrum is goede samenwerking met de schoolbesturen nodig. Zo kunnen de scholen en het centrum elkaar aanvullen en versterken.	Het OLS stelt jaarlijks een voortgangsrapportage op. Daarin staat hoe de initiatieven vorderen en in hoeverre de betrokken partijen op schema liggen om de beoogde resultaten te behalen. De rapportage wordt besproken tijdens het jaarlijkse overleg tussen Rijk en het OLS.

7 Regio Deal Saba | Rijksoverheid.nl.

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
4. Wegen: Exploitatie, onderhoud en vervanging infrastructuur	Het OLS ontvangt structurele middelen van het ministerie van IenW voor exploitatie, onderhoud en vervanging van wegen (EOV). Dit is circa € 1 miljoen per jaar. Hiernaast krijgt het OLS middelen van IenW voor de bereikbaarheid van nieuwe woningen via het programma 'Woningbouw op Korte Termijn' (Wokt).[8]	Het OLS is verantwoordelijk voor het wegennet. Het ministerie van IenW heeft structurele middelen voor exploitatie, onderhoud en vervanging van wegen op Saba.	De middelen worden ingezet voor het ontsluiten en bereikbaar maken van woningbouwlocaties op Saba.
5. Onderwijs-huisvesting	Verschillende onderwijsgebouwen zijn of worden gerenoveerd met steun van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Voor de bouw van de sportzaal draagt ook het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bij. Zo is de basisschool in 2024 gerenoveerd, wordt momenteel een sportzaal gebouwd en start de renovatie van de Technical School. Voor de Technical School en sportzaal levert ook BZK (VRO) een bijdrage vanuit de Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA).	Het OLS en het ministerie van OCW zijn het meest direct bij de projecten betrokken. Het ministerie van VWS draagt bij aan de sportzaal. BZK (VRO) draagt via de subsidieregeling DUMAVA bij aan de verduurzaming van gebouwen. De scholen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van de schoolgebouwen. Het onderhoud van de sportzaal valt onder verantwoordelijkheid van het OLS.	Het openbaar lichaam Saba is verantwoordelijk voor de projectleiding. Het OLS en de ministeries VWS en OCW bespreken maandelijks de voortgang van de projecten. Over de bijdrage vanuit de DUMAVA rapporteert het OLS jaarlijks.
6. Luchthaven	Op de luchthaven worden verschillende projecten uitgevoerd om de veiligheid te waarborgen. Het gaat om de vervanging van het hekwerk, de aanleg van een taxibaan, de vervanging van de schouders en verlichting van de start- en landingsbaan en aanpassingen van de elektrische installatie van de terminal.	Het OLS is verantwoordelijk voor deze projecten. Het ministerie van IenW heeft in het verleden financieel bijgedragen aan het onderhoud van de luchthaven.	De verlichting op de start- en landingsbaan is in 2025 vervangen. Het jaarlijkse onderhoud wordt gefinancierd vanuit een bijzondere uitkering van IenW. De schouders van de start- en landingsbaan en de taxibaan zijn in de eerste helft van 2026 aangepakt. Voor vervanging van de schouders heeft het ministerie van IenW een bijzondere uitkering toegekend. Begin 2026 is de toegangspoort vervangen. Het overige hekwerk moet nog worden vervangen, maar is afhankelijk van de beschikbaarheid van financiering. Ook zijn in 2026 de ramen van de verkeerstoren vervangen en aanpassingen aan de elektrische installatie uitgevoerd. Verdere aanpassingen zijn nog nodig, zoals het aansluiten van het gehele gebouw op de nieuwe generator.

8 In het kader van WoKT is € 995.000 gealloceerd aan het OLS. Zie bijlage van Kamerstukken 2025-2026, 32 847, nr. 1389.

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
7. Natuur- en Milieubeleidsplan Caribisch Nederland, fase 2 (2026-2030)	Het kabinet zet het Natuur- en Milieubeleidsplan (NMBP) voort. Voor Saba wordt de tweede fase van de uitvoeringsagenda, die loopt van 2026-2030, verder uitgewerkt.	Het OLS is trekker. De ministeries van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), IenW, BZK (DGKR en VRO) zijn samenwerkingspartners.	Eind 2026 moet de programmering voor de tweede fase voor Saba gereed zijn, inclusief het financiële beeld. Mogelijk maken maatregelen tegen erosie, het vasthouden van regenwater, de verdere aanpak van loslopend vee en het voorkomen van invasieve soorten hiervan deel uit. Verder wordt daarbij ook het zorgdragen voor een goede afvalverwerking en het toewerken naar het in het NMBP afgesproken doel om te stoppen met storten van afval per 2030 meegenomen.
8. Klimaatplan	In het eerste kwartaal van 2026 is een integraal klimaatplan opgeleverd, gericht op klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. Het Rijk geeft hieraan een vervolg via de Nationale Klimaatadaptatiestrategie 2026 waarin een hoofdstuk over Caribisch Nederland wordt opgenomen.	Het OLS is trekker. De ministeries van Economische Zaken (EZK), IenW, en BZK zijn samenwerkingspartners.	In 2025 heeft het OLS externe expertise ingehuurd voor het schrijven van het klimaatplan. In het klimaatplan zijn acties en enkele projecten benoemd om de klimaatbestendigheid en -weerbaarheid te vergroten. In de zomer is het ontwerp van de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) waarin Caribisch Nederland in een apart hoofdstuk is opgenomen, ter consultatie gelegd. Momenteel worden de zienswijzen verwerkt en wordt de strategie eind van dit jaar vastgesteld. De klimaatplannen worden uiterlijk in 2027 onderdeel van de fysieke agenda's van de eilanden.
9. Kinderopvang en Knowledge & Expertise Center	Het OLS heeft in The Bottom een perceel aangekocht waarop een nieuwe kinderopvangvoorziening en een Knowledge & Expertise Center worden ontwikkeld. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) financiert de bouw van de kinderopvang. Het Knowledge & Expertise Center wordt gefinancierd vanuit de actieagenda die samenhangt met excuses voor het slavernijverleden.	Het OLS is verantwoordelijk voor de uitvoering en voor het contracteren van de marktpartijen voor het ontwerp en de bouw van de voorzieningen. De ministeries van BZK, SZW en OCW zijn samenwerkingspartners. Ook lokale partijen zijn betrokken, waaronder het Saba Heritage Center en de Queen Wilhelmina Library.	Het project bevindt zich in de voorbereidende fase. Per 1 juni 2026 heeft het OLS een projectmanager die een projectplan uitwerkt.

Randvoorwaarden

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
1. **Ruimtelijk ontwikkelingsplan Saba ('Spatial Development Plan Saba')**	Het OLS werkt aan een ruimtelijk ontwikkelingsplan om de verdere groei en ruimtelijke ontwikkeling van het eiland integraal en duurzaam vorm te geven. Het Ruimtelijk Ontwikkelingsprogramma Caribisch Nederland (ROCN) vormt hiervoor het kader.	Het OLS stelt het ruimtelijk ontwikkelingsplan op. Het Rijk geeft daarvoor onder meer via het ROCN kaders mee.	Over de totstandkoming van het ruimtelijk ontwikkelingsplan vindt periodiek ambtelijk overleg plaats. De voortgang wordt ook besproken in de Stuurgroep fysieke leefomgeving Saba. Op grond van het ROCN moet het ontwerp van het ruimtelijk ontwikkelingsplan aan het Rijk worden voorgelegd voordat het voor iedereen ter inzage wordt gelegd. Naar verwachting wordt het Spatial Development Plan Saba voor het einde van het jaar vastgesteld.
2. **Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)**	De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op het gebied van bouwen, milieu en natuur in Caribisch Nederland schiet tekort, ondanks de inzet van de eilandsbesturen in de afgelopen jaren. Een goed functionerend VTH-stelsel is belangrijk. Als dat ontbreekt, kan dat negatieve gevolgen hebben voor de natuur, waaronder het koraal en de natuurparken, en voor de kwaliteit van de lucht, het water en de bodem. Het doel is om de taken op het gebied van VTH op Bonaire, Sint Eustatius en Saba professioneel uit te voeren. Hiervoor wordt intensief samengewerkt met Omgevingsdienst NL.	Het OLS is trekker en Omgevingsdienst NL is ook ondersteunend uitvoerder. Het ministerie van BZK-DGKR financiert de ondersteuning. Ook de ministeries LVVN, IenW en VRO zijn betrokken. De betrokken partijen hebben op 13 december 2025 de samenwerkingsovereenkomst ondertekend.	Omgevingsdienst NL ondersteunt het OLS in 2026 en 2027 op basis van de samenwerkingsovereenkomst en een jaarlijks werkplan. De beleidsondersteuning vloeit voort uit de uitvoering van de VTH-taken voor bouw, milieu en natuur. De proces- en projectondersteuning richt zich vooral op het beschrijven en verbeteren van werkprocessen en het gebruik van digitale systemen, zoals Digitale Checklisten en JOIN. Daarnaast biedt Omgevingsdienst NL inhoudelijke en specialistische ondersteuning bij complexe dossiers, waaronder type III-bedrijven die onder het Inrichtingen- en activiteitenbesluit BES vallen.
3. **Onverdeelde percelen ('undivided property')**	Onverdeelde percelen vormen een knelpunt voor de ruimtelijke ontwikkeling van Saba. In 2024 is het OLS begonnen met de eerste fase van een pilot: een nulmeting in The Bottom. Hierbij worden ontbrekende gegevens over niet-geregistreerde percelen en de eigendom daarvan verzameld om het onvolledige kadaster aan te vullen.	Het OLS is trekker. Het ministerie van BZK-DGKR financiert de pilot. In augustus 2024 heeft het ministerie van BZK via de vrije uitkering € 32.000 beschikbaar gesteld voor externe capaciteit om de aanpak te begeleiden. Het Kadaster heeft hiervoor iemand met de benodigde expertise voorgedragen.	In 2025 heeft de rechtbank in verschillende verzoekschriftprocedures percelen aan particulieren toegewezen. Dit heeft nieuwe vragen opgeroepen. Zo is de vraag ontstaan of de verzoekschriftprocedure, die bedoeld is voor onverdeelde boedels, te ruim wordt toegepast om geclaimde grond te registeren. Ook bestaan er vragen over de zorgvuldigheid waarmee sommige percelen zijn toegewezen en over de verhouding tot het belang van de gemeenschap. Door deze ontwikkelingen is nog niet besloten of en in welke vorm de pilot wordt voortgezet.

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
4. **Aandacht voor cultureel erfgoed (archeologie en monumenten)**	Cultureel erfgoed wordt als randvoorwaarde meegenomen bij ruimtelijke opgaven. Zo wordt bij aanleg van nieuwe wegen rekening gehouden met archeologische waarden. Bij nieuwbouw is er aandacht voor de kernkwaliteiten van beschermde stads- en dorpsgezichten. Landschappelijke kwaliteiten vormen de basis voor ingrepen in het buitengebied. De recent gepubliceerde gebiedsbiografie dient daarbij als onderlegger voor alle ruimtelijke opgaven.	Het OLS werkt hiervoor samen met de ministeries van OCW, BZK, IenW, en met de Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed.	Via de gezamenlijke cultuuragenda van het OLS en het ministerie van OCW wordt het cultureel erfgoed in kaart gebracht en informatie hierover het openbaar toegankelijk gemaakt. De bestaande gebiedsbiografie wordt daarbij benut. Ook worden de archeologische waarden van bouwlocaties onderzocht en vastgelegd en wordt bestaande wetgeving toegepast, waaronder de verplichting om voorafgaand aan bepaalde ingrepen archeologisch onderzoek uit te voeren.

Tabel 2. Eventuele maatregelen

Ongedekte Opgaven

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
1. **Havenfaciliteiten Black Rocks Harbor**	Naast de bouw van Black Rocks Harbor wordt ook het omliggende terrein ontwikkeld en ingericht met havenfaciliteiten. Het OLS stelt hiervoor de visie en strategie op. Er is geen financiering beschikbaar voor de havenfaciliteiten (Harbor Office Building).	Het OLS is verantwoordelijk voor de havenfaciliteiten en de uitvoering. Ook havengebruikers, waaronder de Douane en de Koninklijke Marechaussee, zijn samenwerkingspartners en hebben een programma van eisen voor de nieuwe faciliteiten opgeleverd.	In opdracht van het OLS wordt momenteel een architectonisch en landschappelijk masterplan voor het gebied uitgewerkt. Daarnaast stelt het openbaar lichaam een visie en strategie op voor de gebiedsontwikkeling, de financiering en mogelijke publiek-private samenwerking.
2. **The Giles Quarter Road**	Na de voltooiing van Black Rocks Harbor is het voornemen om de haven met een extra weg in de omgeving van St. Johns te ontsluiten. Er is geen financiering beschikbaar voor de Giles Quarter Road. Mogelijk kan gebruik worden gemaakt van Europese financiering.	Het OLS is verantwoordelijk voor wegen.	Er moet een haalbaarheidsonderzoek worden uitgevoerd, inclusief een conceptontwerp en kostenraming. Dit zal de basis vormen voor financieringsaanvragen van het openbaar lichaam Saba.
3. **Natuur en Milieubeleidsplan: afvalwater**	Het OLS heeft een wettelijke taak op het gebied van afval-waterbeheer, zoals uitgewerkt in de Wet Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu-beheer BES (VROM BES). Om deze taken uit te voeren, zijn passende maatregelen nodig. Uit grondwateronderzoek op Saba blijkt dat de aanpak van de geitenproblematiek en het terugdringen van het aantal loslopende geiten hebben gezorgd voor een significante vermindering van de hoeveelheid nutriënten in het grond- en zeewater. Dat is positief voor mens en milieu. Het is belangrijk om de hoeveelheid nutriënten in het grond- en zeewater te blijven monitoren. Voorgesteld wordt om hiervoor een periode van bijvoorbeeld vijf jaar af te spreken, van 2026 tot 2031. Op basis van de uitkomsten kan worden bepaald welke vervolgstappen nodig zijn. Daarnaast is er nog geen passende oplossing voor de verwerking van het slib dat zich in septische tanks ophoopt. Het voorstel is dat het OLS en het Rijk hiervoor gezamenlijk mogelijke oplossingen verkennen. Afvalwater maakt ook deel uit van het Natuur en Milieubeleidsplan Caribisch Nederland (NMBP).	Het OLS is trekker. De ministeries van IenW, LVVN en BZK zijn samenwerkingspartners. De ministeries van LVVN en IenW zijn verantwoordelijk voor de financiering.	Het OLS en het Rijk moeten hierover nog afspraken maken. Daarbij moet duidelijk worden welke partij waarvoor verantwoordelijk is, zodat het OLS verdere maatregelen kan nemen op het gebied van afvalwaterbeheer.

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
4. Luchthaven	Op de luchthaven zijn verschillende projecten nodig om de veiligheid te waarborgen. Een aantal van deze projecten zijn beschreven in tabel 1. Er zijn ook projecten waar geen financiering voor beschikbaar is. Het gaat om het overige hekwerk, het aansluiten van het gehele gebouw op de nieuwe generator en de uitbreiding van de terminal, waarbij aankomende en vertrekkende reizigers van elkaar worden gescheiden.	Het OLS is verantwoordelijk voor het vliegveld. Het ministerie van IenW heeft in het verleden financieel bijgedragen aan het onderhoud van de luchthaven. Het ontbreekt echter aan een structurele financieringssystematiek voor de infrastructuur van het eiland, inclusief die voor de luchthaven, waardoor het OLS niet over voldoende structurele middelen beschikt om de hiermee samenhangende kosten te dragen.	Voor de uitbreiding van de terminal en de scheiding van aankomende en vertrekkende reizigers is nog geen budget beschikbaar.

Randvoorwaarden

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
1. Inrichtingen- en activiteitenbesluit BES	Het OLS stelt dat het ministerie van IenW met het Inrichtingen- en activiteitenbesluit BES (IAB BES) extra taken heeft opgelegd zonder daarvoor benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen. Volgens het OLS leidt ook de verplichting om septiche tanks te installeren tot meer problemen zolang passende infrastructuur voor de verwerking van afvalwater ontbreekt.	Op grond van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES) en de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (FinBES) is het ministerie van IenW verantwoordelijk voor de financiering van taakverzwaringen die voortvloeien uit de eigen departementale wet- en regelgeving, waaronder de financiering van medebewindstaken.	Het ministerie van IenW gaat een impactanalyse van de IAB BES uitvoeren, die wordt opgestart in het najaar van 2027.

Tabel 3. Nutsvoorzieningen

Nutsvoorzieningen

Uitvoerings-programma	Toelichting op actie	Trekker en rolverdeling	Uitwerking van de actie en planning
1. **Drinkwater**	De drinkwatervoorziening op Saba vraagt aandacht. De bottelarij Saba Splash moet orkaanbestendig worden gemaakt. Daarnaast moet het leidingnet voor water dat via omgekeerde osmose wordt geproduceerd, worden uitgebreid naar Black Rocks Harbor en het nieuwe Solar Park.	Het OLS is primair verantwoordelijk. Het ministerie van IenW is systeemverantwoordelijk voor drinkwater.	Het OLS en het ministerie van IenW bespreken periodiek de voortgang van de plannen. Daarbij houden zij rekening met de beperkte beschikbare budgetten.
2. **Elektriciteit (zonneweide)**	Elektriciteit is een primaire levensbehoefte en maakt deel uit van de aanbevelingen van de Commissie Sociaal Minimum Caribisch Nederland. Saba kent het hoogste elektriciteitstarief per kilowattuur van Nederland. Daarom wordt gewerkt aan verduurzaming van de elektriciteitsvoorziening en aan een kleinere afhankelijkheid van fossiele brandstoffen.	Het OLS en SEC zijn trekkers. Het ministerie van EZK is systeemverantwoordelijk voor energie.	In het Manchinella Forest, boven de nieuwe zeehaven, is in het kader van fase 3 een nieuwe zonneweide gepland. SEC heeft hiervoor al $ 20 miljoen beschikbaar gesteld. Met fase 4 kan het aandeel duurzaam opgewekte elektriciteit toenemen van 69 naar 90 procent. Voor deze vervolgstap is € 6,9 miljoen nodig. In 2027 wordt hiervoor € 6 miljoen beschikbaar gesteld uit de middelen voor bestaanszekerheid. De verdere verduurzaming vermindert het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee de afhankelijkheid van de wereldwijde olieprijzen.

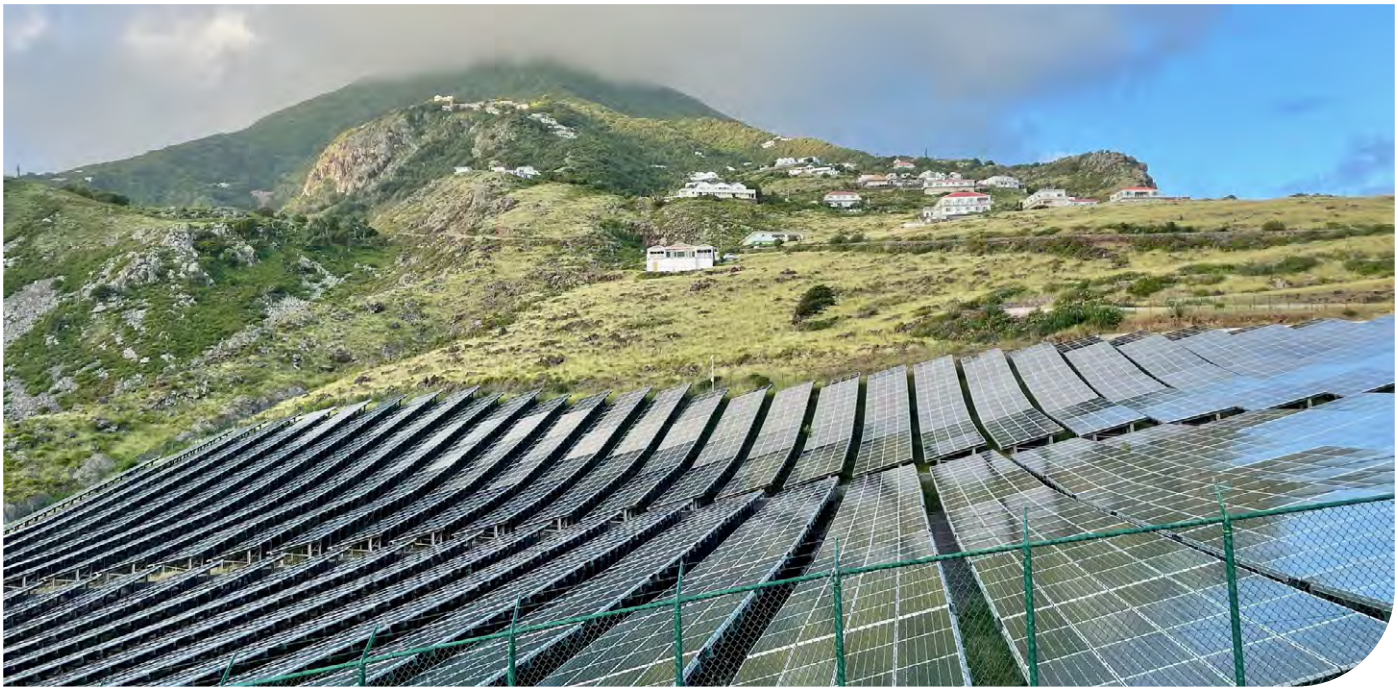

Bijlage 2

Kaarten van Saba

Saba

Inventarisatie van opgaven van de fysieke agenda

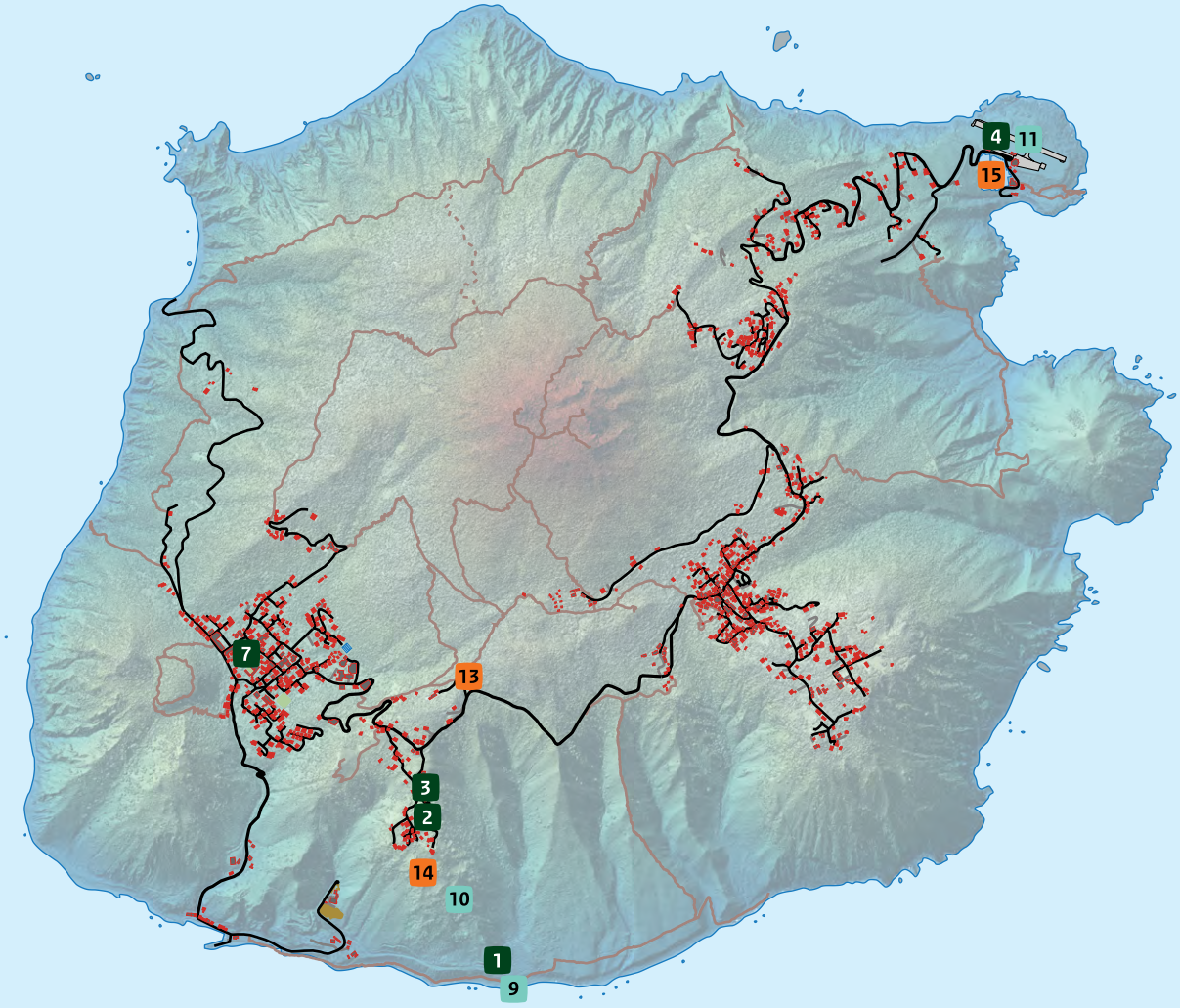

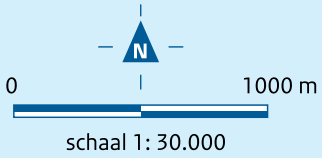

Werk in Uitvoering

1 Zeehavenproject Black Rocks Harbor
2 Regio Deal Saba: Saba Community Enrichment Center
3 Onderwijs huisvesting: Technical School
4 Luchthaven (Juancho E. Yrausquin Airport)
5 Natuur en Milieu Beleidsplan: Caribisch Nederland fase 2
(nog) geen locatie(s) op kaart
6 Klimaatplan Saba
(nog) geen locatie(s) op kaart
7 Kinderopvang en Knowledge & Expertise Center
8 Onderwijshuisvesting
(nog) geen locatie(s) op kaart

Ongedekte Opgaven

9 Havenfaciliteiten Black Rocks Harbor
10 The Giles Quarter Road
11 Luchthaven: veiligheid
12 NMB: Afvalwater
(nog) geen locatie(s) op kaart

Nutsvoorzieningen

13 Drinkwater: Saba Splash Botteling fabriek
14 Electriciteit: nieuwe zonneweide
15 Electriciteit: bestaande zonneweide

Randvoorwaarden

- Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Saba
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)
- Undivided properties
- Inrichtingen- en activiteitenbesluit BES
- Aandacht voor cultureel erfgoed (archeologie en monumenten)

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ontwerp: Leene Communicatie
Oktober 2026